

## Biobädden startade så här...

*Sammanfattat utifrån inspelningar av Göran Ohlsson, 2016-08-24 och från hans berättelse vid Odling i Balans 25-åriga jubileumsfirande på Röstånga 2016-03-10*

**I den att bygga en biobädd för att förhindra spill från bekämpningsmedel föddes när Göran Ohlssons fru på Norregården utanför Sjöstorp, skulle byta jord i växthuset. Göran var också den som tillsammans med Bengt Godring var med och startade Odling i Balans. Biobädden fungerar lika bra idag och rekommenderas inom integrerat växtskydd. Pedagogiskt är den oslagbar. Den samlar upp eventuellt spill, håller kvar det, bryter ner växtskyddsmedlet och signalerar till sprutföraren om man spiller eftersom gräset dör.**



*Bild 1. Den första biobädden på Norregården utanför Lund, en uppfinning av lantbrukaren Göran Ohlsson. Biobädden är effektiv, enkel och billig att bygga. Pedagogiskt och funktionell är den oslagbar.*

Detta var i början av 90-talet. Jag brukade Norregården vid Sjöstorp. Gården ligger längst upp i Sjöstorps by, uppströms. Det fanns då åtta privata brunnar nedströms. Då blev jag klart orolig när jag blandade i sprutan, att det skulle komma spill från bekämpningsmedel på marken. I byn finns många gamla husgrunder, det kommer mycket regnvatten och det är också stor fallhöjd till de nedre brunnarna. Ett eventuellt spill hade klart kunna hamna i grannarnas brunnar. Jag kände mig orolig.



*Bild 2. Göran Ohlsson uppfinnar biobädden och byggde den första modellen i världen på hans gård Norregården, Dalby i Skåne. Idag är biobädden ett välkänt koncept som används i hela världen. Göran Ohlsson startade tillsammans med Bengt Godring den ideella föreningen Odling i Balans år 1991.*

Min fru bad mig om hjälp att byta jord i hennes växthus. Vi gjorde en blandning av matjord, torvmull och halm. Vi hade just städad ur ett halmförråd som pojkarnas lille häst hade. Det var ungefär 1/3 av varje, mull, halm och jord som vi la in i växthuset. Sen dröjde det ett halvår. Jag satt hemma på kontoret och grejade och lyssnade på ett radioprogram. Där någon berättade att ett bekämpningsmedel har jättesvårt att ta sig igenom ett aktivt matjordslager, eftersom mikroorganismer hjälper till att bryta ned det. Då var tanken klar allaredan. Vi tog därför hem ett matjordslager och så parkerade vi sprutan där, när vi skulle fylla på den. Vi grävde ut en grop och fyllde i samma blandningen som vi hade i växthuset och så gjorde vi en kör-ramp ovanpå. För att det skulle se lite snyggt och trevligt ut la vi lite grästorvor på. På köpet med gräsbädden fick vi en yta som signalerade om vi spillde. Gräset vissnar om den får lite hög koncentration av ett medel. Om ett droppmunstycke eller droppskydd på munstycke inte fungerar så blir det en ljus fläck i gräset i biobädden. Samtidigt så är gräset bra för att den reglerar fukten i biobädden, dvs plockar bort överskottsfukten.

Vi hade nyligen startat projektet Odling I Balans och Sven Norup som var verksamhetsledare föreslog att vi skulle kalla den "biobädd". Sen tog vi kontakt med forskaren Lennart Torstensson på SLU. Vi ville diskutera den blandning som vi hade gjort. Har du nån synpunkt på biobädden och kan den göra nån nytta, frågade vi honom. Lennart Torstensson blev nyfiken. Han gav några studenter i uppdrag att göra en litteratursökning om den fanns någon annanstans i världen. Detta var den första och enda och den fanns inte beskriven någon annanstans.

Han föreslog då 50 % torvmull, 25% matjord och 25% hackad halm. Efter ett antal laboratorietest så ändrade han sig och föreslog istället 50% hackad halm och 25 % matjord och 25% torvmull. Den större mängden halm gav aktiva biologiska ytor som var effektiva att binda till sig och bryta ned växtskyddsmedel.

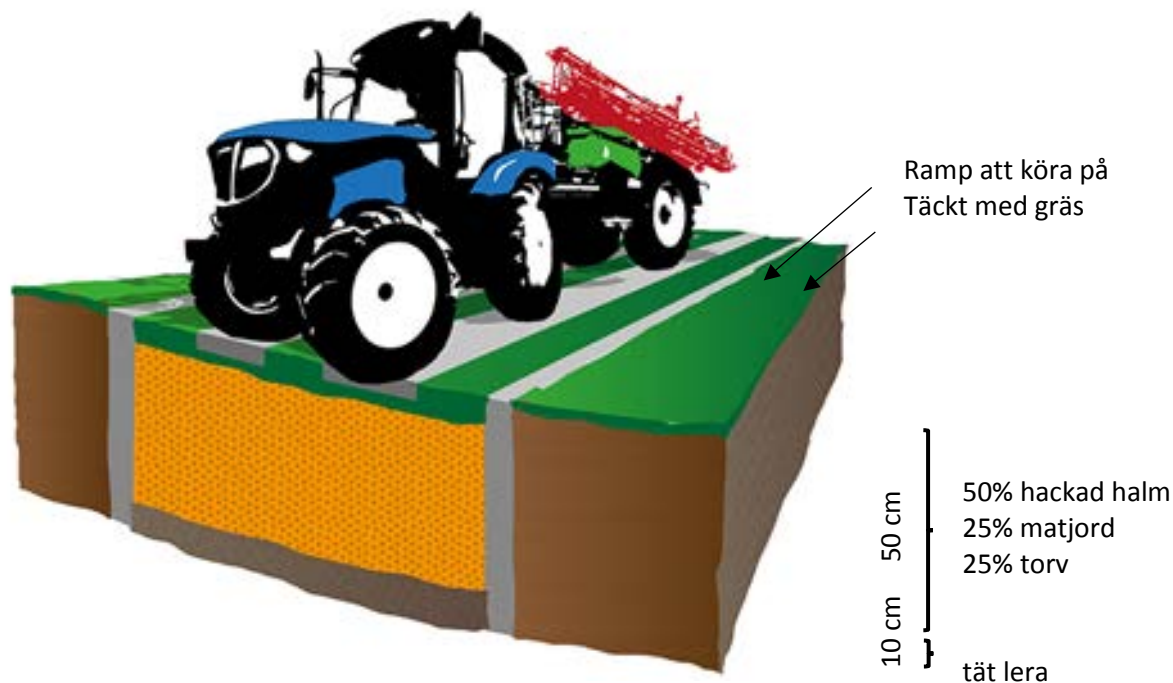


Bild 3. Schematisk skiss av Odling I Balans-lantbrukarens uppfinning "Biobädden". Den har ett 10 cm lager av tät lera i botten. Ovanpå det ligger 50 cm av en biomix som består av hackad halm, matjord och torv. För att kunna köra över biobädden med traktor och spruta finns en ramp. Överst odlas ett lager av gräs. Illustration, Hans von Corswant.

Torsten fortsatte att analysera biobädden och det togs en mängd prover från olika djup och vid olika tider på året. Proverna visade att den fungerade. Efter två år började myndigheterna kräva att när den skulle bytas ut skulle biobäddsmaterialet skickas på destruktion till SAKAB. Det var inte iden med biobädden och därför startade Torstenson en mängd test på den anlagda biobädden för att se om den fungerade. En mängd prover togs och man kunde se att det fanns endast spår kvar av bekämpningsmedel i den. Detta visade att den fungerade och att de bröts ned i biomullen. Därefter så kom rekommendationer att när man tar upp en biobädd så sprider man ut den på marken som vilken kompost som helst. Iden att bygga en biobädd har sedan spridits över hela världen, och det har genomförts många testar och försök på den. Det finns många internationella rapporter som beskriver hur den ska byggas upp och hur den fungerar. Den finns fortfarande kvar som ett mycket bra alternativ för att förhindra spill och testa funktion. Den finns fortfarande kvar som rekommendation i vårt sätt att hantera växtskyddsmedel/bekämpningsmedel. Den samlar upp, håller kvar och bryter ner och signalerar till sprutföraren om man spiller eftersom gräset dör.

Idag så uppmuntras lantbrukare och lantbruksnäringen av EU att ta fram innovationer som kan förbättra både produktion och miljö. Biobädden är ett strålande exempel på hur en Odling i Balans lantbrukares innovation blir till något användbart som kommer till nytta i hela världen.

*Sammanfattat av Helena Elmquist som intervjuar Göran Ohlsson 2016*